

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ФОРМУВАННЯ АСЕРТИВНОЇ ПОВЕДІНКИ

Діра Надія

*докторка філософії PhD 011, асистентка кафедри педагогіки, Національний
університет біоресурсів і природокористування України (м. Київ, Україна)*

Для здобувачів вищої освіти формування асертивної поведінки має суттєве значення у процесі становлення їхньої професійної особистості. Враховуючи той факт, що більшість часу студенти приділяють стадії активного навчання, опановуючи професійні навички і знання, та часто зустрічаються із справжніми викликами. Такі навички допомагають їм висловлювати свої думки щодо освітніх питань, якісно підтримувати комунікацію з викладачами та одногрупниками, а також висувати та дотримуватися особистісних меж у випадку, коли це необхідно. Формування асертивної поведінки дозволить здобувачам вищої освіти відчувати себе більш впевнено під час виконання професійних обов'язків та контролювати ситуацію в освітньому середовищі.

Професійна впевненість у собі є ключовим напрямком для саморозвитку молодого спеціаліста. Коли студенти працюють над розвитком асертивних навичок, вони вчаться виразно виражати свої ідеї на робочому місці, ефективно співпрацювати з колегами, вирішувати конфлікти та використовувати конструктивну критику. Дані властивості дозволять їм бути конкурентоспроможними на ринку праці та вдало розвивати свій кар'єрний шлях.

Багато вчених і дослідників у галузі філософії, педагогіки, соціології та психології досліджували феномен розвитку асертивних якостей особистості під різним науковим кутом. Зокрема, **Альберт Бандура** (*Albert Bandura*) - видатний американський психолог, розробив концепцію саморегуляції та вивчив вплив асертивної поведінки на самовизначення та самооцінку особистості. **Волтер Мішель** (*Walter Mischel, 1930-2018*), американський психолог та вчений, досліджував поняття самоконтролю та внутрішнього контролю, які пов'язані з асертивною поведінкою та самооцінкою. **Елізабет Версага** (*Elizabeth Versage, 1947-2003*), американська психологиня, займалася питаннями, які присвячені асертивності та її впливу на стосунки та спілкування в міжособистісному контексті. **Ренді Петерсон** (*Randall C. Peterson*) присвятила низку досліджень присвячених впливу асертивності на освітнє середовище та на успіх студентів. Ці дослідники та багато інших вчених допомогли зрозуміти важливість асертивної поведінки та її вплив на формування професійної впевненості в собі серед студентів та молоді.

На філософському рівні (Арістотель, К.А. Гельвецій, А. Данте, Конфуцій, В.Г. Кремен, І.І. Огієнко, К. Салютаті, Г.С. Сковорода, Сократ та інш.) і в соціально-психологічному аспекті (Т.Г. Дріга, С.М. Кондратюк, В.З. Лучківа, С.К. Мельничук, В.В. Мойсеєнко, Г.І. Олійник, Н.М. Подоляк, О.П. Саннікова, К.О. Чулкова, М.І. Шинкар та інш.), при здійсненні теоретичного аналізу асертивності в психології розвитку українських та зарубіжних психологічних шкіл, нам неминуче натрапити на різноманітні точки зору на характер формування та походження цього поняття. В роботах іноземних психологів асертивність зазвичай асоціюється із особистісним успіхом, самостійністю, незалежністю та цілеспрямованістю. За словами К. Чулканова, поняття, яке ми розглядаємо, часто розглядається у контексті етичних переконань, відповідальності, особистої позиції та здатності протистояти груповому тиску [1].

Розуміння асертивної поведінки в різних філософських теоріях і концепціях (від II–I тис. до н.е. до XX століття) пов'язане із проявами

доброчесної, гідної, та наполегливої поведінки, яка характеризується гуманізмом, повагою до інших і дотриманням власної гідності, моральності та впевненості.

У давніх філософсько-релігійних ідеях Стародавньої Індії - Ведах (II–I тис. до н.е.), виражали переконання, що припинення духовного взаємозв'язку призводить до зупинки розвитку людства [2].

Давньогрецькі філософи Сократ і Арістотель вказували на важливість асертивної поведінки через філософію і моральну істину, об'єднуючи знання і доброчесність. Головною метою людини було пізнання себе, виявлення доброчесної поведінки та здійснення волі [3].

Важливість асертивних складників, таких як свобода від інших, повага до власної гідності, прав і інтересів, бажання отримувати визнання власної цінності, впевненість та наполегливість при захисті своїх прав, виділялися в творах філософів, політичних та культурних діячів XVIII–XX століть, таких як К.А. Гельвецій, М.С. Грушевський, І. Кант, В.Г. Кремень, Дж. Локк, І.І. Огієнко, Т.Г. Шевченко, І.Я. Франко, К. Ясперс тощо [4; 5].

Протилежну позицію висловлював англійський філософ і педагог XVII століття Дж. Локк у творах "Про керування розумом" та "Два трактати про правління", де він критикував невпевненість у собі, "людей, які самі себе пригнічують та відчаюються при мінімальних труднощах, вирішуючи, що вони не можуть оволодіти певною наукою або знаннями" [6].

Дослідження теоретичних аспектів формування асертивної поведінки є надзвичайно важливим, оскільки воно сприяє кращому розумінню і підвищенню особистісної розвиненості і міжособистісних відносин. Важливість цього дослідження сприяє покращенню міжособистісних відносин, бо розуміння асертивної поведінки допомагає людям спілкуватися ефективніше, конструктивно висловлювати свої потреби та думки, а також бути відкритими до потреб і поглядів інших. Це сприяє зменшенню конфліктів і покращенню взаєморозуміння. Також дана тематика сприяє розвитку особистості: асертивна поведінка сприяє збільшенню впевненості у собі, відчуттю власної гідності і самоцінності. Це допомагає особистості бути більш стійкою в стислих ситуаціях

і краще впоратися зі стресом. Ефективне вирішення конфліктів виявляється у вмінні виражати свої обґрунтовані потреби та думки без агресії або пасивності. Це допомагає вирішувати конфлікти шляхом конструктивної дискусії та знаходити компроміси. Одним із головним фактом, є те, що сформована асертивна поведінка сприяє покращенню комунікації, відносин і спілкування в різних сферах життя, включаючи професійну, особисту та соціальну. Вміння виявляти асертивну поведінку робить особистість більш успішною в соціальних ситуаціях, сприяє формуванню позитивного враження на інших і підвищує можливість досягнення своїх цілей.

Отже, дослідження теоретичних аспектів формування асертивної поведінки має велике значення для підвищення якості життя, соціальної адаптації і взаєморозуміння з оточуючими.

Список використаних джерел:

1. Чулкова К.О. Аналіз досліджень проблеми асертивної поведінки особистості. Психологічний часопис. 2018. Т. 1. Вип. 11. С. 38–45.
2. Дріга Т.Г. Контент-аналіз поняття «асертивність». Теоретичні і прикладні проблеми психології. 2015. № 3. С. 158–165.
3. Шинкар М.І. Проблема асертивності в сучасному суспільстві. Вісник Національного університету оборони України. Серія «Питання психології». 2020. Т. 1. Вип. 54. С. 210–213.
4. Олійник Г.І. Особливості агресивності у осіб із різним рівнем асертивності. Львів, 2020. 155 с.
5. Подоляк Н.М. Індивідуально-психологічні особливості асертивності особистості : дис. ... канд. психол. наук : 19.00.01 ; Південноукраїнський національний педагогічний університет ім. К.Д. Ушинського. Одеса, 2014. 200 с.
6. Кондратюк С.М. Впевненість у собі як один з аспектів життєвого успіху студентської молоді. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Психологічні науки». 2014. Вип. 2 (1). С. 76–80.

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

Гуманітарно-педагогічний факультет
Рада молодих учених гуманітарно-педагогічного факультету
Рада аспірантів гуманітарно-педагогічного факультету
Студентська організація гуманітарно-педагогічного факультету
ЗА ПІДТРИМКИ СПІЛКИ МОЛОДИХ ВЧЕНИХ НУБІП УКРАЇНИ,
EURODOC, РАДИ МОЛОДИХ УЧЕНИХ ПРИ МІНІСТЕРСТВІ ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ,
ТА РАДИ МОЛОДИХ УЧЕНИХ НАПН УКРАЇНИ

«СУЧАСНІ ГУМАНІТАРНІ ДОСЛІДЖЕННЯ МОЛОДИХ
НАУКОВЦІВ У ГЛОБАЛІЗАЦІЙНОМУ СВІТІ:
ВИКЛИКИ, ІННОВАЦІЇ, БЕЗПЕКА»

Матеріали міжнародної очно-дистанційної науково-
практичної конференції молодих вчених

6-7 листопада 2023 року
Частина 1

КИЇВ-2023

УДК 159.9:316:37:81

С 90

Сучасні гуманітарні дослідження молодих науковців у глобалізаційному світі: виклики, інновації, безпека: Тези міжнародної очно-дистанційної науково-практичної конференції молодих вчених (6-7 листопада 2023 р.) [у 2-х ч.] /За заг.ред. О.М. Прохорчука. – К., 2023. Ч.1.-233с.

Рекомендовано до друку

Вченою радою Гуманітарно-педагогічного факультету

(Протокол №6 від 17.11.2023)